

Kale Neurketa<
>SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA

URRETXU-ZUMARRAGAKO
HIZKUNTZA-ERABILERAREN
KALE-NEURKETA, 2013

-EMAITZEN TXOSTENA-

Andoainen, 2014-04-01ean

AURKIBIDEA

1	SARRERA.....	2
2	METODOLOGIA.....	3
2.1	Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketaren metodologia	3
2.2	'Urretxu-Zumarraga 2013' neurketaren fitxa teknikoa.....	13
3	ERABILERA URRETXU-ZUMARRAGAN, 2013. URTEAN: EMAITZA OROKORRA.....	15
3.1	Lau elkarrizketatik ia bat euskaraz Urretxu-Zumarragan	15
3.2	Erabilerarena testuinguratzeko bi datu garrantzitsu: herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hortik espero daitekeen erabilera.....	17
3.3	Euskararen erabilera Urretxu-Zumarragan, hizkuntza-gaitasuna eta espero daitekeen erabilera aintzat hartuta.....	20
4	ERABILERAREN BILAKAERA URRETXU-ZUMARRAGAN (2001-2013) ..	23
4.1	Erabilera bere horretan azken 12 urteotan	23
4.2	Euskal Herriko, EAeko, Gipuzkoako eta Goierriko datuekiko alderaketa	25
4.3	Inguruko hainbat herrirekiko alderaketa	27
4.4	Bilakaeren alderaketa.....	28
5	ZONALDEKAKO EMAITZAK	30
6	HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERAKO DATUAK	32
6.1	Sexuaren araberako emaitzak.....	32
6.2	Sexuaren araberako bilakaera	33
6.3	Adinaren araberako emaitzak.....	35
6.4	Adinaren araberako erabileraren bilakaera	38
6.5	Euskararen erabilera eta haurren presentzia.....	39
6.6	Erabilera eta haurren presentzia: bilakaera.....	41
6.7	Neurketa-egunen araberako emaitzak.....	43
7	DATU NAGUSIEN IRAKURKETA (LABURPENA)	44

1 SARRERA

Euskararen egoera ona den edo txarra den, hobera doan edo okerrera doan galdetzen digutenean, askotan ez dugu jakiten nola erantzun, eta sarri erantzuna bera oso modu subjektiboan ematen dugu. Zentzu honetan, gero eta garrantzitsuagoa zaigu euskararen egoera eta bilakaera modu objektiboan baloratzeko aukera ematen diguten datuak izatea, eta datu horien artean bada bat herriko euskararen errealitatea adierazteko funtsezkoa dena: kalean euskara zenbat erabiltzen den, hain zuzen ere.

Badira beste hainbat datu (errolako ezagutza datuak, ikastetxe eta euskaltegietao matrikulazio datuak...) herriko hizkuntza-egoera ezagutzeko baliagarri direnak. Datu eta joera horiek guztiak, nonbait nabarmentzekotan, herriko kaleetan besteak beste ematen den eguneroko erabileran nabarmentzen dira. Kale-erabileraren neurketak, hortaz, errealitate horren berri ematen digu modu zuzen eta objektibo batean.

Kale-erabileraren datua funtsezkoa da herri mailan hizkuntza-errealitatea ezagutu edota planifikatu nahi duen edonorentzat. Euskararen aldeko sustapen-lan bat aurrera eramane ahal izateko baliabideak mugatuak izan ohi direnez, beharrezkoa zaigu premiarik larrienak zein diren ezagutzea, lehentasunak finkatzea, eta ondoren horietan eragiteko ekimenak martxan jartzea.

Neurketak, besteak beste, adin-talde bakoitzak kalean euskara zenbat erabiltzen duen esaten digu, eta horrek erraztu egiten digu ondoren lehentasunak non dauden erabakitzea. Gainera, kale-erabileraren neurketa maiztasun batekin eginez gero (urtero, bi urtez behin...), urtetik urtera gertatzen den bilakaera ezagutu ahal izango dugu, eta modu horretan herrian izaten diren hizkuntza-aldaketak gertutik jarraitu.

2 METODOLOGIA

2.1 Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale- neurketaren metodologia

Urretxu-Zumarragan egin dugun Hizkuntza-erabileraren Neurketaren oinarri metodologikoa Euskal Herri mailan egiten den neurketan garaturikoa da, baina kasu honetan herriko berezitasunetara egokituta.

Hizkuntza-erabileraren Euskal Herriko Kale-Neurketa 1989. urtean egin zen lehen aldiz, eta geroztik lauzpabost urtean behin errepikatu da: 1993an, 1997an, 2001ean, 2006an, eta 2011n. Euskal Herriko 5.000 biztanletik gorako herri guztietan eta hortik beherako batzuetan jasotzen dira datuak. Orotara 250.000 hiztunetik gora behatzen dira kalean hizketan.

Kale-neurketaren metodologia behaketa zuzena da; neurtzaileek herriko kaleetan zehar topatzen duten jendeak darabilen hizkuntza jasotzen dute, ezertxo ere galdetu gabe. Hala, hiztunek ez dakitenez behatuak direnik, neurtzaileek hiztunaren joera naturala jasotzen dute. Beraz, inkestaren bidez jasotako datuen subjektibotasuna saihesten da eta emaitza fidagarriagoak lortzen dira.

Landa-lana

Landa-lana burutzerakoan neurtu beharreko kaleak aurrez identifikatzen dira ibilbide bat (edo gehiago) zehaztuz. Horretarako irizpide nagusia herriko kalerik jendetsuenak biltzea da: plaza inguruak, parkeak, geltokiak, salerosketa kaleak, eta abar. Ibilbidearekin batera, neurketarako egunak eta orduak ere definitzen dira, eta hauen hautaketan gure helburua herriko biztanle

guztiak (potentzialki behintzat) neurtu ahal izatea izaten da; alegia, hautatutako egun eta orduetan herritar guztiek izatea estatistikoki neurtuak izateko aukera.

Elkarrizketa-hizkuntza

Ezaugarri metodologikoen artean aipatu beharreko beste bat honakoa da: neurtzen duguna, norbanakoaren hizkuntza baino, taldeko elkarrizketa-hizkuntza dela. Kaleko erabileraz ari garela, elkarrizketak dira behatzen eta zenbatzen ditugunak, eta elkarrizketok beti dira bi lagun edo gehiagoren artekoak (ezinbestean). Ondorioz, talde batean elkarrizketa bat behatzen dugunean, une horretan hizketan ari denaren hizkuntza hartzen dugu kontuan talde osoarentzat, suposatuz une horretan hizkuntza horretan ari badira, beste batean ere horrela ariko direla, eta aldi berean suposatuz taldeko hiztun hori izan beharrean beste bat balitz hizketan ari dena, neurtu dugun hizkuntza berean egingo lukeela.

Kale-erabileraren neurketa izanik, hiztun-talde bakoitza une labur batean baino ez dugu behatzen eta ondorioz metodologia honekin ezin dugu taldeko kide bakoitzaren jokaera ezagutu. Dena den, hau horrela egiteko oinarri metodologikoak sendoak dira. Kanean behatzen ditugun hiztun taldeek hizkuntza jokaera finkatua izaten dute eta hau oso gutxitan aldatzen da. Neurtzen ditugunak kasurik gehienetan lagunak, familia berekoak edota hurbilekoak izaten dira. Kasu hauetan, Euskal Herrian behatu ahal izan diren hizkuntza-ohituren arabera, erabakita egoten da —inkontzienteki bada ere— zein hizkuntzatan izango den elkarrizketa.

Euskara ez dakitenen kasuan erabaki hori automatikoa da (gaztelaniaz edo frantsesez, alegia). Eta dakitenen artean, pertsona bat ezagutu eta denbora gutxira finkatu ohi da berarekin zein hizkuntza erabili. Talde batean ere antzera gertatzen da: hiztun jakin batzuen artean hizkuntza jakin bat hautatzen da eta aurrerantzean hiztun horien arteko elkarrizketak kasurik gehien-gehienetan hizkuntza horretan izango dira. Jakin badakigu hizkuntza-ohiturak aldatu ere egiten direla baina aldaketa ez da “berez” edo modu erraz batean gertatzen, eta hain zuzen aldagaiztasun horrek, hiztun jakinen arteko hizkuntza-ohiturak, oro har, egonkor izatea dakar.

Fitxak

2013ko neurketa honetan erabilera datuak fitxa bakarrean jaso ditugu. Fitxa honen bidez, erabilera zenbatekoa den jakitez gain, ondorengo hiru aldagai hauek euskararen erabileran duten eragina neurtzeko aukera izan dugu: sexuaren eragina, haurren presentzia eta neurtzen dugun taldearen adin-osaketa. Neurraldi guztietan fitxa berdina erabili da.

Ikus ondoren fitxa horien irudiak:

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA
T: 943 592 556
klusterra@soziolinguistika.org

HERRIA: _____

IBILBIDEA: _____

EGUNA: _____ ORDUA: _____

NEURTZAILEAK: _____

	EUSKARA	GAZTELERA FRANZESA (par EH)	BESTERIK	Haurrak (2-14 urte)		Gazteak (15-24 urte)		Helduak (24-64 urte)		Adinekoak (65-... urte)		Haurrak hitz egiten	
				BAI	EZ	BAI	EZ	BAI	EZ	BAI	EZ	BAI	EZ
01	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
02	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
03	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
04	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
05	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
06	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
07	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
08	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
09	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Emakumezkoa Gizonezkoa

- 001 -

OHARRAK: _____

	EUSKARA	GAZTELERA FRANZESA (par EH)	BESTERIK	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak	Haurrak hitz egiten	
				(2-14 urte)	(15-24 urte)	(24-64 urte)	(65-... urte)	BAI	EZ
21	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
27	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
28	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
29	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
30	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
31	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
32	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
38	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
39	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
40	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
41	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
42	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Emakumezkoa Gizonezkoa

Aipatutako aldagai horiek hizkuntza-erabileran suposatzen duten baldintzapenaren neurri bat atara dezakegu, esan bezala, hiztunen ezaugarriak jasotzeko aukera ematen digun fitxaren bidez.

“Urretxu-Zumarragarren” erabilera baino gehiago, Urretxu-Zumarragako kaleetakoa

Muga metodologikoak tarteko, ezin dugu erabateko ziurtasunez esan neurketa honetan jasotakoa Urretxu-Zumarragako biztanleen (Urretxu-Zumarragarren) erabilera denik. Horren ordez, zuzenagoa da esatea Urretxu-Zumarragako kaleetan jaso dugun erabilera dela hemen aurkezten duguna. Izan ere, ezin dugu ziurtatu kalean neurtzen ditugun hiztun guztiak herrikoak direnik.

Bestalde, kale-erabileraren neurketa egitean neurtzen ditugun hiztunak ez dira beti berdinak, eta ezin dugu aurreikusi kalean noiz norekin topo egingo dugun. Ondorioz, jasotako datuak adierazgarriak izanik ere, aztergai dugun aldagaia —euskararen kale-erabilera, alegia— neurri txiki batean aldagarria da. Horregatik da, besteak beste, bereziki interesgarria maiztasun jakin batekin neurketak egin eta joera nagusiei erreparatzea. Edonola ere, erabilitako metodologiak bermea ematen digu neurketa bakoitzaren emaitzetatik zenbait ondorio orokor ateratzeko.

Adierazgarritasuna

Esan bezala hainbat aldagaik erabileran duen eragina aztertu dugu neurketan: adina, haurren presentzia, eta sexua, besteak beste. Neurraldi guztietan hiztunaren adina jaso dugu; baita hiztuna hurrekin dagoen ala ez eta hiztunaren sexua ere.

Emaitzak aztertzerakoan laginaren tamaina izango dugu kontuan, laginak gutxieneko kopuru bat bete beharko du aldagai horren eragina aztertu ahal izateko. Izan ere, aldagaia zenbat eta zehatzagoa izan, lagina txikiagoa izango da eta datuek adierazgarritasuna galduko dute. Esaterako, behatutako hiztunen adina taldeka banatzeko behar besteko lagina (neurtutako pertsona kopurua) izango dugu, baina adin-talde bakoitzean sexuaren arabera azterketa egiteko ez, aldagai bat zenbat eta gehiago deskonposatu, orduan eta lagin txikiagoa baitugu emaitzen irakurketa egiteko.

Oharrak

Eta atal honi amaiera emateko, ikus ondoren datu-bilketarako neurtzaileek eskura izan dituzten ohar-orriak:

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Zer neurtu behar da?

Kalean, eta soilik **kalean dabilen jendearen arteko hizkuntza erabilera**. Leku itxiak beraz (tabernak, dendak, kiroldegia, etxeak, lantegiak, garraioak, edonolako lokalak,...), neurketa honetatik kanpo geratuko dira.

Neurketa, ez inkesta

Kalean goazela jendeari ez zaio galdetu behar normalean zein hizkuntzatan hitz egiten duen edo une horretan zein hizkuntzatan ari den mintzatzen. **Ez galdetu, entzun** egin behar dugu eta entzuten dugun hizkuntza jaso, jendeari ezer esan gabe. Gure helburua kaleko hizkuntza-errealitatea bere horretan jasotzea da, ahalik eta modurik objektiboenen. Kalean doazenek ez dute jakin behar neurketa egiten ari garenik.

Neurtzaileak

Neurketa **bikoteka** egingo da. Pertsona bakar batek ere egin lezake, baina egoziagoa da neurtzaileak binaka aritzea. **Izan ere,**

- Errazagoa da. Batek jendeari entzun eta besteari zer apuntatu behar duen esan diezaiola.
- Biren artean askoz hobeto disimulatzen da, eta oso inportantea da saiatzeta inor ez dadin konturatu neurketa egiten ari garela. Gainerakoan, jendearen jokabide naturalak alda daitezke; isilduz, hizkuntzaz aldatuz, haserretuz,...

Ibilbidea

Bikote bakoitzak **ibilbide jakin bat** izango du (koadernoaren atzealdean jaso da ibilbidearen mapa, kaleen izenak, neurketa egunak eta orduak). **Ibilbidea** herriko kalerik jendetsuenek osatuko dute, normalean erdiguneak (erdigunea zentzu zabalean ulertuta): erosketa-kaleak, poteo kaleak, haur jolas-lekuak, pasealeku eta parkeak, etab. **Ibilbideak** hasi eta bukatu leku berean egin behar du, bikoteak behar bezainbat aldiz egin ahal izateko ibilbide hori, neurraldi bakoitzak irauten dituen bi ordu horietan.

Bikote bakoitza bere ibilbidean paseatzen ibiliko da. Ez dago arazorik noizbehinka eserlekuren batean eserita neurketa egiteko, eta batzuetan gainera, disimulatze beharrezkoa ere izango da. Baina eserita denbora gehiegi ematea ere ez da komeni. **Izan ere,** helburua neurketa ibilbide guztian zehar egitea da.

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Datuak nola jaso

Datuak orri berezietan jasoko dira (ikus beheko fitxa-orria). **Elkarrizketa bakoitza errenkada batean adieraziko da**, eta lau datu hartuko dira kontuan:

1. **Hizkuntza:** "Euskara"; "gaztelera/frantsesa (Ipar EH)" eta "besterik" (beste hizkuntzak). Hego Euskal Herrian euskara edo gaztelera ez den beste hizkuntza bat entzuten badugu "besterik" zutabearen adieraziko dugu. Eta gauza bera egingo dugu, Ipar Euskal Herrian euskara edo frantsesa ez diren beste hizkuntzekin.
2. **Adin taldea:** "Haurrak (2-14 urte bitartekoak)"; "gazteak (15-24 urte)"; "helduak (25-64 urte)" eta "adinekoak (65 urtetik gorakoak)". Jendeak zein adin izango duen sumatzea neurtzaileen egitekoa izango da, eta gutxi gorabehera egin beharrekoa da.
3. **Generoa:** Mintzakideen sexua jasoko dugu, "emakumezkoa" ala "gizonezkoa" den.
4. Azkenik, **haurrek hitz egiten dutela** jasoko dugu, hau da, elkarrizketa entzuten dugun unean 2-14 urte bitarteko haurrak hitzun aktiboak diren "bai" ala "ez".

Neurketa nola egiten den azaltzeko **HIRU ADIBIDE** jarriko ditugu:

- Bi haur (neska bat eta mutil bat) badoaz euskaraz hitz egiten (**01 elkarrizketa**):
 1. Euskaraz **laukian** "X" markatu.
 2. Haurren zutabearen, emakumezkoen **laukian** "1" adierazi eta gizonezkoen **laukian** beste "1" adierazi.
 3. "Haurrak hitz egiten" zutabearen "bai" **laukian** "X" markatu.
- Senar-emazteak gazte~~leraz~~ hitz egiten ari dira haien artean (Ipar Euskal Herrian frantsesez), 5 urteko **alaba** eta 16 urteko semea beraiekin doaz baina hitz egin gabe (**02 elkarrizketa**):
 1. Gazte~~leraz~~ **laukian** "X" markatu.
 2. Haurren zutabearen emakumezkoen **laukian** "1" adierazi; gazteen zutabearen gizonezkoen **laukian** "1"; eta helduen zutabearen emakumezkoen **laukian** "1" eta gizonezkoen **laukian** beste "1" markatu.
 3. Haurrak hitz egiten zutabearen "ez" **laukian** "X" seinalatu.
- Bost gazte, bi neska eta hiru mutil, gazte~~leraz~~ ari dira (**03 elkarrizketa**):
 1. Gazte~~leraz~~ **laukian** "X" markatu.
 2. Gazteen zutabearen emakumezkoen **laukian** "2" eta gizonezkoen **laukian** "3" adierazi.
 3. Haurrak hitz egiten zutabearen "ez" **laukian** "X" markatu.

HIZKUNTZA ERABILERAREN KALE NEURKETA

Oharrak:

- Azalpena merezi duen puntua da hau: **lau lagun elkarrekin doazenean normalean bat entzungo** dugu hizketan eta beste hirurak entzule izango dira (arreta gehiago edo gutxiago jarriaz, guri hori ez zaigu axola). Kasu horretan **guk fitxa-orrian lau lagun entzun ditugula jarriko dugu.**
- Neurketak irauten duen denboran **ahalik eta elkarrizketa** gehien entzungo ditugu, eta ahalik eta fitxa-orri gehien beteko ditugu.
- **Neurraldia hastean** fitxa-orri berri bat hasiko dugu, eta fitxaren goialdean agertzen diren datuak beteko ditugu neurraldiari dagokion ibilbidea, eguna eta ordua adieraziz.
- Ibilbidean zehar pertsona bera **neurraldi eta elkarrizketa berean** ez dugu behin baino gehiagotan neurtuko. Alegia, pertsona bera jende berearekin eta hizkuntza berean entzuten badugu, behin bakarrik jasoko dugu. **Aldiz**, taldean partaideren bat aldatzen bada (norbait etorri edo norbait joan) edo taldeak hizkuntza aldatzen badu (mintzakideak aldatu ez arren), hori gertaera ezberdina izango da, eta beraz, jaso egingo dugu.
- **Elkarrizketa elebidunetan** (batek euskaraz hitz egin eta besteak gazteleraz erantzuten dutenean, edo alderantziz) bi aldiz jasoko dugu elkarrizketa, bata euskaraz eta bestea gazteleraz. Ondoren bi elkarrizketak lotuko ditugu gezi batez. Ikus aurreko fitxa eremuan 04 eta 05 elkarrizketak (Adibidea: bi agure hitz egiten ari dira, bata euskaraz ari da eta besteak gazteleraz erantzuten dio).
- **Neurtzaileekin** hitz egiten dutenei ez zaie neurtuko.
- **Dudazko kasuak ez jaso**, hau da, entzundako hizkuntza zein den ziur ez dakigunean, jaso gabe utzi.
- **Inoiz ez dugu galderarik egingo, ez galdetu ezer:** ez zein adin duen, ez zein hizkuntza erabili ohi duen, ez une horretan zein hizkuntzatan ari den mintzatzen... Ez da ezer galdetu behar, ez baikara inkesta bat egiten ari; gurea behaketa bidezko neurketa denez, entzundakoa jaso behar dugu.
- Fitxa-orriaren atzealdean **oharrak** idazteko tarte dago, neurketan zehar gerta daitezkeen ezustekoak, neurtzaileen zalantzak edota bestelako informazio interesgarria jasotzeko.
- **Azken oharra:** Euskara gutxi entzutea gogorra izan arren, **beti egia jarri.** Ikerketa hau **euskararen egoera ezagutzeko tresna oso garrantzitsua** da eta errealitatea egiazki nolakoa den jakitea interesatzen zaigu. Honetan, mesedez, zorrotzak izan.

2.2 ‘Urretxu-Zumarraga 2013’ neurketaren fitxa teknikoa

Prozedurak

Aurreko puntuan, *Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* egiteko metodologia azaldu dugu zehatz-mehatz. Hor adierazitako xehetasun guztiak baliagarriak dira *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketaren* berri emateko ere. Ez ditugu, hortaz, errepikatuko.

Ibilbideak

Arestian aurreratu dugun moduan, ibilbide bakoitzaren nondik norakoa zehazterakoan eta definitzerakoan, herriko kalerik jendetsuenak biltzea izan da irizpide nagusia: plaza inguruak, parkeak, geltokiak, salerosketa-kaleak, eta abar. Ibilbidearekin batera, neurketa egiteko egunak eta orduak ere zehaztu ditugu, eta horiek hautatzean, herriko biztanle guztiak (potentzialki, behintzat) neurtu ahal izatea izan da gure helburua; alegia, hautatutako egun eta orduetan herritar guztiak edukitzea neurtuak izateko aukera.

Irizpide horiekin, 2013ko *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* egiteko erabili diren lau ibilbideak hauek dira:

- 1. ibilbidea:** Gernikako arbola, Kalebarren, Kale-Errota, Euskadi Plaza, Iparragirre kalea eta Etorbidea. “Avenida Berria” ere sartuko dugu (Urretxuko Iparragirre kalearen azpialdean geratzen da).
- 2. ibilbidea:** Zirkuitu osoa: Secundino Esnaola, Labeaga kalea, Gernikako arbola Plaza, Areizaga kalea, Soraluze kalea eta Legazpi kalea. Ipeñarrieta kalea ere bai.
- 3. ibilbidea:** Leturiatarren Enparantza eta Izazpi auzoa-plaza: Antonio Oraa kalea, Leturiaren Enparantza, Izazpi auzoa, Elgarrestamendi, Ipar Haizea auzoa, eta Busca Isusi auzoa.
- 4. Ibilbidea** (Eitza auzoa): San Gregorio kalea da, Gasolindegitik Korta tabernaraino.

Landa-lana

Landa-lanari dagokionez, 2013ko azaroak 20a eta azaroak 30a bitartean egin dugu, honako koadro honetan azaltzen diren neurraldi eta ordutegietan¹:

➤ Azaroak 20, asteazkena,	17:00-19:00
➤ Azaroak 23, larunbata,	11:00-13:00
➤ Azaroak 23, larunbata,	17:00-19:00
➤ Azaroak 27, asteazkena,	17:00-19:00
➤ Azaroak 30, larunbata,	11:00-13:00
➤ Azaroak 30, larunbata,	17:00-19:00

Unibertsoa, lagina eta emaitzen adierazgarritasuna

UNIBERTSOA: Urretxu-Zumarragako kaleetan entzun daitezkeen elkarrizketak.

LAGINA: Behaketa egin dugun bitartean, behatu ditugun 1.980 elkarrizketek eta horietan solaskide izan diren 5206 pertsonen osatu dute lagina.

AKATS-TARTEAREN KALKULUA (erabat ausazkoak diren laginketei egozgarria): $\pm 2,2$ koa elkarrizketen lagin osoarentzat, %95,0ko konfiantza mailan, eta $p=23,4$ izanik (behatutako elkarrizketen artean euskarazkoek osatu duten ehunekoa).

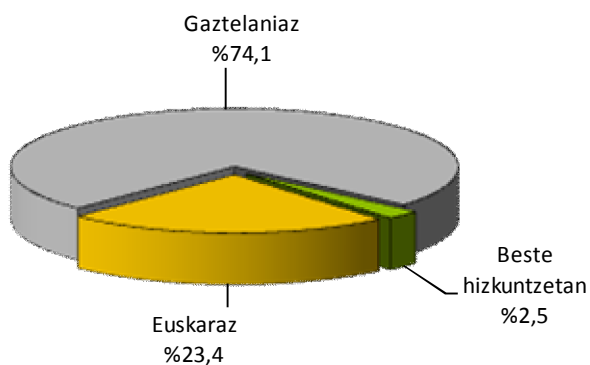
¹ 2009ko neurketan udaberrian egin zen datu-bilketa, maiatzean, eta arratsaldeko neurketa 18:00etatik 20:00etara izan zen. Aurtengoa azaroan egin denez, datu-bilketa ordubete aurreratu da herritar gehiago behatuko ahal izateko.

3 ERABILERA URRETXU-ZUMARRAGAN, 2013. URTEAN: EMAITZA OROKORRA

3.1 Lau elkarrizketatik ia bat euskaraz Urretxu-Zumarragan

Urretxu-Zumarragako kaleetan entzundako lau elkarrizketatik ia elkarrizketa bat, %23,4 zehatzago esateko, euskaraz izan da. Gainerakoak gaztelaniaz izan dira nagusiki (%74,1), eta badira beste hizkuntza batzuetan gertatzen direnak ere (%2,5, hain zuzen, 2013ko azaroan egindako neurketaren arabera).

A. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (%)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.*

Horixe da 2013ko udazkenean Urretxu-Zumarragako herrian egindako neurketaren emaitza nagusia. Neurketa nola egin dugun (erabilitako metodoa, alegia) zehatz-mehatz azaldu dugu txosten honetako 2. atalean. Gogora dezagun, besterik gabe, 1.980 elkarrizketa behatu ditugula Urretxu-Zumarragan, eta 5206 lagun izan direla guztira elkarrizketa horietako solaskideak. Ikerketa sozialean erabili ohi diren parametroetan, kopuru handia da hori 16.367 biztanle dituen herri batentzat². Termino estatistikoetan, esan dezakegu euskarazko elkarrizketen %23,4ko datu horri \pm %2,2ko akats-tartea dagokiola, %95,0eko konfiantza mailan, unibertso osoaz hitz egiterakoan³.

1. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

	Kop.	(%)
Euskaraz	1.217	23,4
Gaztelaniaz	3.855	74,1
Beste hizkuntzetan	132	2,5
GUZTIRA	5206	100,0

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

² Iturria: EUSTAT, Biztanleria eta etxebizitzaren estatistikak, 2011. Urretxuk 6.707 hiztun ditu eta Zumarragak 9.660 hiztun (2 urtetik gorako biztanleak).

³ Hizkuntzen erabileren kale-neurketetarako Soziolinguistika Klusterrak berariaz landutako eredu matematikoaren emaitza (ikus <http://www.soziolinguistika.org/eu/lagina/eskaera/kale-erabilera>).

3.2 Erabilerarena testuinguratzeko bi datu garrantzitsu: herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hortik espero daitekeen erabilera

Ehuneko 23,4koa da, hortaz, euskararen erabilera⁴ Urretxu-Zumarragan, 2013ko neurketaren emaitzen arabera. Hori asko den edo gutxi den hausnartzeko, ezinbestekoa iruditzen zaigu, ezer baino lehen, beste bi datu aintzat hartzea: herrian euskaraz hitz egiteko gai direnen kopurua batetik (euskaldunen kopurua, alegia) eta euskaldun kopuru horretatik “espero daitekeen erabilera” bestetik. Jarraian aurkeztuko ditugu datuok.

Urretxu-Zumarragatarren hizkuntza-gaitasuna

EUSTATEk 2011. urtean egindako *Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistikaren* arabera, hiztunen erdiak, %50,2, euskaldunak ziren Urretxu-Zumarragan (Urretxun %56,7, eta Zumarragan %45,7)⁵. Beste %23,0ak (Urretxun %22,7 eta Zumarragan %23,2), euskalduna izan

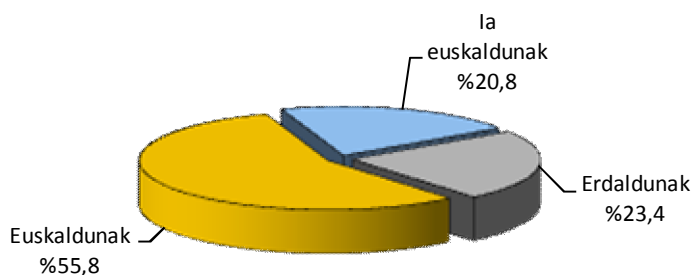
⁴ Berez, zentzu hertsian, “kale-erabileraz” hitz egin beharko genuke. Azalpena arintzearen, ordea, “erabilera” terminoa erabiliko dugu. Izan ohar hau kontuan txosten osorako.

⁵ Kategoria horiek euskararen jakite mailari buruz egiten diren lau galderei (ulertzen duzu?, hitz egiten duzu?, irakurtzen duzu?, eta idazten duzu?) erantzundakoaren arabera lortu dira. Aukeran ematen diren erantzunak (ezer ez, nekez, eta ondo) konbinatuz, zazpi hiztun-kategoria sortzen dira, eta zazpi horiek bilduz, guk aurkeztutako hirurak.

		ULERTU	HITZ EGIN	IRAKURRI	IDATZI
EUSKALDUNAK	ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Ondo	Ondo
	ERDI-ALFABETATUAK	Ondo	Ondo	Nekez	Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Ondo	Ondo	Ez	Ez
IA EUSKALDUNAK		Ondo/ Nekez	Nekez	Ondo/ Nekez	Ondo/ Nekez
	ALFABETATUAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Nekez	Nekez
	ALFABETATUGABEAK	Nekez	Nekez	Ez	Ez
	PASIBOAK	Ondo/ Nekez	Nekez	Ez	Ez
ERDALDUNAK		Ez	Ez	Ez	Ez

gabe, bazuen euskararen nolabaiteko ezagutza bat, ulermen mailan, behintzat, eta gainerako %26,8ak erdaldunak ziren (Urretxun %20,6 eta Zumarragan %31,1), euskara ulertu ez eta hitz egiten ere batere ez zekitenak. Horiek dira Urretxu-Zumarragako herritarren hizkuntza-gaitasunari buruz argitaratu diren daturik berrienak.

B. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2011 (%)

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

Espero daitekeen euskararen erabilera

Zer-nolako harremana dago ezagutzaren eta erabileraren artean? Gure kasuan: Urretxu-Zumarragan neurtutako erabilera (%23,4 euskaraz) zer da, handia edo txikia, bertako herritarren artean euskaldunek osatzen duten tartea kontuan hartuta? (esan bezala, %50,2 ziren euskaldunak 2011ean).

Galdera horri erantzuten laguntzeko, bere garaian J.L. Alvarez Enparantza *Txillardegik* eredu matematiko bat garatu zuen⁶. Erelu horretan, gune jakin batean dauden euskaldunen proportziotik abiatuta, euskararen erabilerrari buruzko kalkulu bat egiten du. Zehazki, zera adierazten du eredu horrek: eremu jakin batean, bertan dauden euskaldun guztiak euskararekiko leial izanez gero (hots, euskalduna euskaldunarekin ahal duen guzti-guztietan euskaraz mintzatuz gero), eta herritarren harremanak guztiz ausazkoak izanez gero (egoera isotropikoa), zenbatekoa izango litzatekeen euskararen erabilera. Kopuru horri “espero daitekeen erabilera” (edo “erabilera isotropikoa”) esan izan zaio; hots, baldintza teoriko horiek betez gero, erabilera zenbatekoa izango litzatekeen. Eta honako formularen bidez kalkulatu da:

$$P_B = m_B (w_2 e_x^2 + w_3 e_x^3 + w_4 e_x^4)$$

P_B = euskararen erabilera maila
 m_B = euskararekiko leialtasuna
 e_x = elebidunen proportzioa
 w_2 = bikoteen pisua
 w_3 = hirukoteen pisua
 w_4 = laukoteen pisua

Aplika dezagun formula hori Urretxu-Zumarragako errealitatera.

$$P_B = 1,0 * (0,60 * 0,502^2 + 0,22 * 0,502^3 + 0,18 * 0,502^4) = 0,246 = \%19,0$$

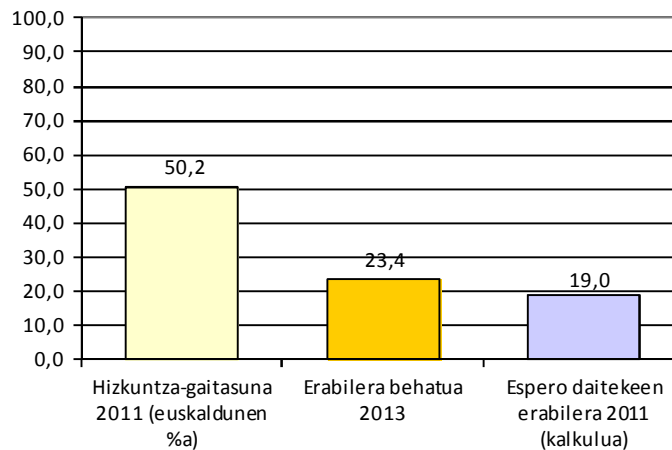
Kalkuluak eginda, hortaz, Urretxu-Zumarragaerako %19,0koa da baldintza horietan “espero daitekeen erabilera”. Hortaz, Urretxu-Zumarragako biztanleen arteko zorizko harreman posibleetan, eta euskaldunek euskaldunekin beti euskaraz jardunez gero, %19,0koa da espero daitekeen euskararen erabilera.

⁶ Gaian sakontzeko, ikus Alvarez Enparantza, J. L., Txillardegik, 2001, *Hacia una Socio-Lingüística Matemática*. Donostia: Euskal Soziolingüística Institutua Sortzen; Isasi, X eta Iriarte, A, 2002, *BAT Soziolingüística aldizkaria*, 54-68 orr.

3.3 Euskararen erabilera Urretxu-Zumarragan, hizkuntza-gaitasuna eta espero daitekeen erabilera aintzat hartuta

Jar ditzagun taula batean eta irudikatu ditzagun grafiko batean orain arte aipatu ditugun hiru datu nagusi horiek:

C. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, HORREN ARABERA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA BEHATUA URRETXU-ZUMARRAGAN, 2011/2013 (%)

Iturriak: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013; EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011.

Taulan eta grafikoan ikus daitekeen bezala, euskararen erabilera askoz apalagoa da Urretxu-Zumarragan, ezagutza baino. Zehazki, elebidunen kopuruaren (%50,2) oso azpitik gelditzen da euskararen erabilera (%23,4). Lehen begiratu batean eman dezake euskara gutxi erabiltzen dela Urretxu-Zumarragan, euskaraz hitz egiteko gai direnen kopuruarekin alderatuta, betiere. Ezagutzaren eta erabileraren arteko tarte hori handia dela, alegia. Baina erabileraren eta ezagutzaren proportzioak zuzenean alderatuz ateratzen diren ondorioak, sarri, okerrak izaten dira, ia ezinezkoa baita erabilera- eta ezagutza-datuak bat etortzea. Kontuan izan behar dugu ia kasu guztietan euskaldunak gaztelaniadunak ere badirela (euskaldun elebakarrak haurren artean soilik topa daitezke), eta hizkuntza bat zein bestea erabil dezaketela. Eta,

20

jakina, euskaraz hitz egiteko gai ez den mintzakidearekin beti hitz egingo dute gaztelaniaz; mintzakide elebidunarekin, berriz, euskaraz edo gaztelaniaz hitz egin ahal izango dute. Beraz, ezinezkoa da euskararen erabilera ezagutzaren mailakoa izatea. Hori horrela izan dadin (erabilera eta ezagutza bat etor daitezen), bi baldintza bete beharko lirateke: euskaldunek inolako harremanik ez izatea euskaldun ez direnekin, eta euskaldunen artean ere euskara besterik ez erabiltzea. Horrela, Urretxu-Zumarragako kasuan bi kopuru horien artean ageri den aldea, oro har, bat dator Euskal Herriko zonalde eta udalerrri gehienetan izaten den aldearekin.

2. TAULA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, HORREN ARABERA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA ETA EUSKARAREN KALE-ERABILERA BEHATUA URRETXU-ZUMARRAGAN, 2013

	(%)	Oinarria (kasu kopurua):
Hizkuntza-gaitasuna, 2011 (euskaldunen %a)	50,2	Hiztunak: 16.367
Erabilera behatua, 2013	23,4	Behatutako solaskideak: 5.206
Espero daitekeen erabilera, 2011 (kalkulua)	19,0	Hiztunak: 16.367

Iturriak: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013*; EUSTAT, *Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011*.

Aintzat hartzeko beste erreferentzia baldintza isotropikoetan euskaldunek leial jokatz gero “espero daitekeen erabilera” dugu. Kopuru hori %19,0koa da Urretxu-Zumarragan. Eta erabilera behatua (%23,4koa), berriz, espero zitekeenaren gainetik gelditzen da. Hau da, baldintza isotropikotan euskaldunak leial izanez gero espero daitekeen erabilera mailaren goitik dago Urretxu-Zumarragan euskararen kale-erabilera, 2013ko datuen arabera, betiere.

Horren interpretazioa egin aurretik, esan dezagun ezin dugula ahaztu esperotako erabilerarena erreferentzia teorikoa dela eta jakin badakigula harreman-sareak, berez, ez direla ausazkoak izaten. Hots, edonork ez duela edonorekin harremanik izaten (harreman gehiago dugu gure ingurukoekin eta adin berekoekin, adibidez, eta herriko zenbaitekin ez dugu inoiz harremanik izaten). Era berean, badakigu euskaldunen leialtasuna ez dela %100ekoa, eta euskara dakitenean arteko elkarrizketak ez direla beti euskaraz izaten.

Urretxu-Zumarragako joera bera atzeman dugu oro har, hau da, Euskal Herriko udalerrietan 2011. urtean egin ditugun neurketa gehien-gehienetan, erabilera behatua esperotakoaren

gaintik azaltzen zaigu. Gertakari horrek zera adierazi nahiko luke: herriko euskaldunak nahiko trinkoturik bizi direla, eta euren arteko harreman-sarea nahiko bizia eta aberatsa dela. Horrela, egunerokoan euskaldunek erdaldunekin erlazio gutxiago izaki, euskararen erabilera estatistikoki espero den baino handiagoa da. Horrez gain, euskaldunen leialtasunaren nolabaiteko seinale ere bada datu hori.

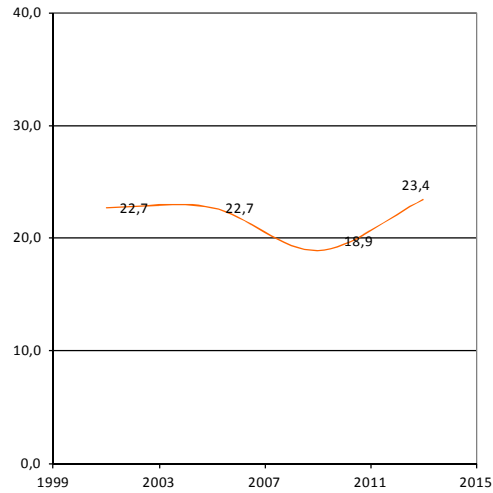
4 ERABILERAREN BILAKAERA URRETXU-ZUMARRAGAN (2001-2013)

4.1 Erabilera bere horretan azken 12 urteotan

Lau neurketa egin dira Urretxu-Zumarragan hizkuntzen kale-erabilera neurtzeko: 2001ean, 2005ean, 2009an eta 2013an. Lau neurketek, oro har, diseinu berbera izan dute, eta datu-bilketak metodologia berean oinarrituta egin dira. Horrez gain, kontuan hartu behar da, neurketa batetik besterako tartea beti lau urtekoa izan dela. Lau neurketaren metodologia oso homogeneoa izan da, beraz.

Neurketa horietako guztietako emaitza nagusiak 3. taulan eta D. grafikoan aurkeztu ditugu. Ikus daitekeen bezala, lehen neurketan, 2001ean, %22,7koa izan zen erabilera eta hamabi urte beranduago %23,4koa da. Batetik besterako aldea ez da puntu batera iristen. Nabarmentzekoa da, dena den, 2009an ia lau puntu gutxiagoko erabilera jaso genuela, baina azken neurketan gora egin du emaitza orokorrak, eta esan bezala, 2001ean jasotako erabilera-datu bera izan dugu.

D. GRAFIKOA: EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013 (%)

Iturriak: 2001., 2005, 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik hartu ditugu. SEIk egin zuen 2001ekoa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2005ekoa, 2009ekoa, eta 20013koa.

3. TAULA: EUSKARAREN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013

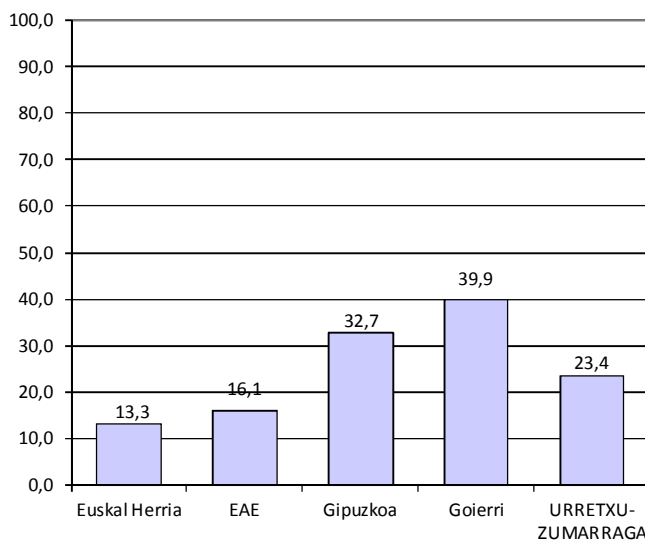
	Urretxu- Zumarraga (%)	Oinarria (behatutako solaskideak) Kop.
2001	22,7	(2.318)
2005	22,7	(2.667)
2009	18,9	(4.190)
2013	23,4	(5.206)

Iturriak: 2001., 2005, 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik hartu ditugu. SEIk egin zuen 2001ekoa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2005ekoa, 2009ekoa, eta 20013koa.

4.2 Euskal Herriko, EAEko, Gipuzkoako eta Goierriko datuekiko alderaketa

Atal honetan, Euskal Herriko 2011. urteko Kale Neurketak hainbat lurralde-eremutan eman dituen emaitzak aurkeztu ditugu. Ikus daitekeen bezala, Urretxu-Zumarragako euskararen kale-erabilera (%23,4) Gipuzkoakoa (%32,7), Euskal Autonomia Erkidegokoa (16,1) Euskal Herrikoa (%13,3) baino handiagoa da, eta Goierri eskualdekoa baino txikiagoa (%39,9).

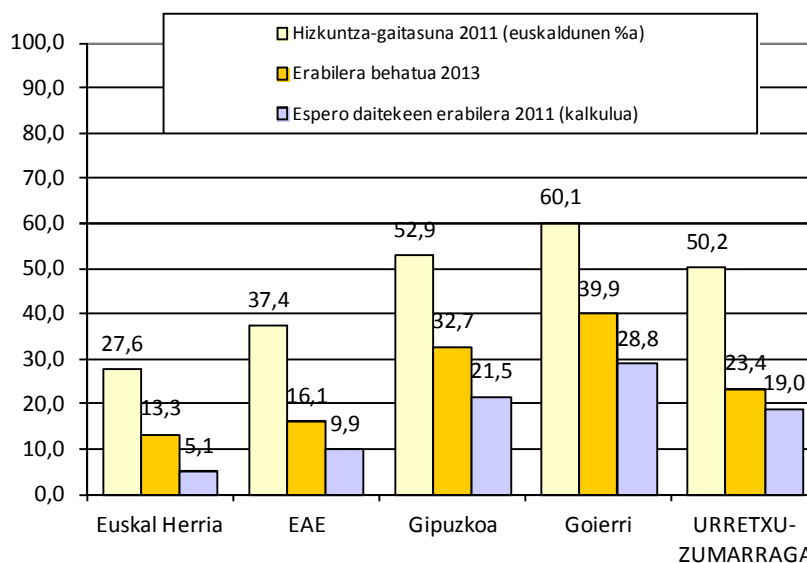
E. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA. EUSKAL HERRIA, EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA, GIPUZKOA, GOIERRI ETA URRETXU-ZUMARRAGA, 2011/2013 (EUSKARAZ %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabilerearen kale-neurketa, 2013 eta Euskal Herriko hizkuntza-erabilerearen kale-neurketa, 2011.*

Datu horiek apur bat testu-inguratzeko, kontuan har ditzagun eremu bakoitzeko herritarren hizkuntza-gaitasuna eta hizkuntza-gaitasun horren arabera “espero daitekeen erabilera”. Datu horiek honako grafiko honetan aurkezten dira.

F. GRAFIKOA: HIZKUNTZA-GAITASUNA, ERABILERA ETA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA. EUSKAL HERRIA, EAE, GIPIZKOA, GOIERRI ETA URRETXU-ZUMARRAGA, 2011/2013 (%)

Iturriak: erabilerarako, Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013* eta *Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2011*. Hizkuntza-gaitasunerako, Soziolinguistika Klusterra, *Euskararen Datu Basea* eta EUSTAT, *Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011*.

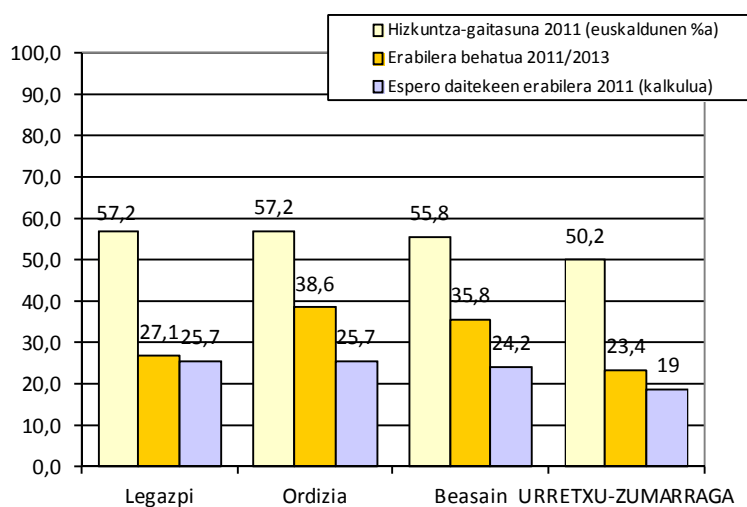
Oharra: Euskal Herriko hizkuntza-gaitasunaren datua (eta espero daitekeen erabilerarena) 2001. urtekoak dira.

Ikus daitekeenez, Urretxu-Zumarragan euskaldun kopurua Goierri eta Gipuzkoan baino txikiagoa da, eta, hortaz, txikiagoa baita ere “espero daitekeen erabilera”. Erabilera behatua ere hurrenkera horrekin bat dator, alegia, Urretxu-Zumarragan kale erabilera Goierriko eskualdean baino hamasei puntu behetik dago (%39,9koa eta %23,4koa, hurrenez hurren), eta Gipuzkoakoa baino bederatzi puntu baxuagoa (%32,7).

4.3 Inguruko hainbat herrirekiko alderaketa

Ikusi dugu, oro har, 2013ko gure behaketan Urretxu-Zumarragan euskara gutxiago entzun dugula, Goierri aldea bere orokortasunean hartuta baino. Aldera dezagun orain, zehatzago, Urretxu-Zumarragako egoera eskualdeko hiru herritakoarekin⁷.

G. GRAFIKOA: EZAGUTZA, ERABILERA ETA ESPERO DAITEKEEN ERABILERA. URRETXU-ZUMARRAGA, ORDIZIA ETA LEGAZPI, 2011/2013 (%)

Iturriak: Erabilerarako, Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013* eta *Euskal Herriko hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2011*. Hizkuntza-gaitasunerako, EUSTAT, *Biztanleriaren eta Etxebizitzen Estatistika, 2011*.

Urretxu-Zumarragako datuak Legazpikoekin, Ordiziakoekin eta Beasaingoekin alderatuz gero, ikus daiteke Ordizian (%38,6) euskara gehiago entzun dugula gainontzeko hiru udalerrietan baino. Honek eragina du oro har bertako elebidunen kopuruarekin. Dena dela, nahiz eta Ordizian eta Legazpin euskaldun kopuru bera izan (%57,2) Ordizian gehiago hitz egiten da

⁷ Legazpiko, Ordiziako eta Beasaingo datuekin egin dugu alderaketa, azken urte hauetan Goierriin, udalerrri mailako neurketak hiru udalerrri horietan egin direlako.

euskaraz. Beasainen euskaldun kopurua Urretxu-Zumarragan baino bost puntu altuagoa da, eta bi udalerrietako erabileren artean dagoen aldea hamabi puntukoa da.

Ondorio nagusia labur esanda, zera da, lau udalerrietatik Urretxu-Zumarragan dugula euskaldun kopuru txikiena, eta erabilera ere gainontzeko herrikoena baino baxuagoa dela.

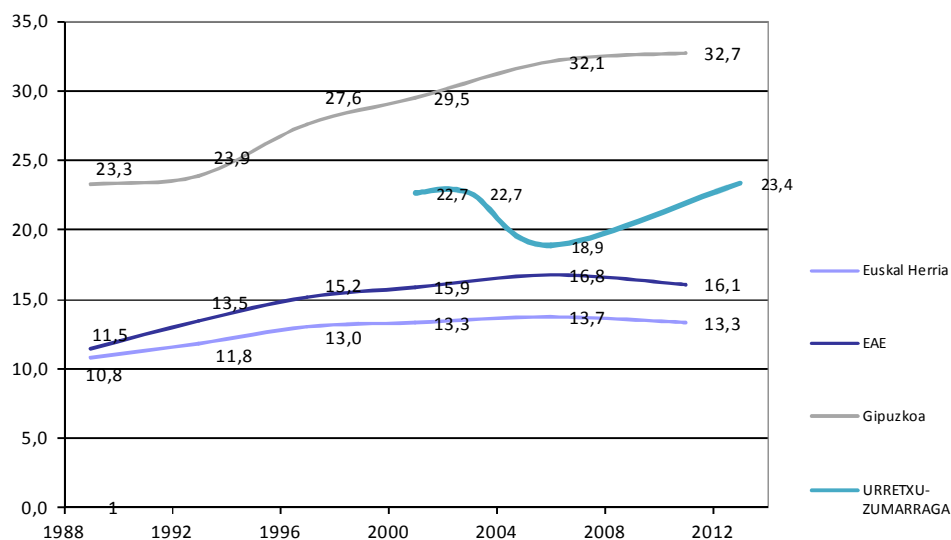
4.4 Bilakaeren alderaketa

J. grafikoan, Urretxu-Zumarragako bilakaera gainerako eremuetan izandakoarekin alderatzen da.⁸ Euskaldun kopuruari dagokionez abiapuntua oso da ezberdina eremu batean eta bestean. Gipuzkoan egindako sei neurketetan erabileraren igoera etengabea da, Goierrin bilakaera datu sendorik ez dugu, eta Urretxu-Zumarragan, aldiz, 2005etik 2009ra jaitsiera gertatu den arren, lehen neurketatik honako erabilera datuan apenas dago alderik.

Euskal Herrian orokorrean edota EAEn bere horretan hartuta, 1989-2006 tartean goranzko bilakaera izan du euskararen erabilerak. Bilakaera hori biziagoa izan da Gipuzkoan, EAEn eta Euskal Herrian baino. Azken urtetan (2006/2009-2001), aldiz, beherakada apala (edo mantentzea) izan dugu EAEn eta Euskal Herrian. Eta, Gipuzkoan eta Urretxu-Zumarragan erabilerak gora egin du.

⁸ Goierrri eskualdeko datuen bilakaera ez dugu atal honetara ekarri, Euskal Herriko Kale Neurketako aurreko edizioetan eskualde honetako datuaren akats-tartea handia delako.

H. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA. EUSKAL HERRIA, EAE, GIPUZKOA, ETA URRETXU-ZUMARRAGA, 1989-2011/2013

Iturriak: 2001., 2005., 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz SEI/Soziolinguistika Klusterrak egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik* hartu ditugu. Gainerako datu guztietarako iturria: *Euskal Herriko Hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* 1989 (EKB), 1993 (EKB), 1997 (EKB), 2001 (SEI), 2006 (Soziolinguistika Klusterra) eta 2011 (Soziolinguistika Klusterra).

4. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA. EUSKAL HERRIA, EAE, GIPUZKOA ETA URRETXU-ZUMARRAGA, 1989-2013 (EUSKARAZ%)

	Euskal Herria	EAE	Gipuzkoa	Urretxu-Zumarraga
1989	10,8	11,5	23,3	
1993	11,8	13,5	23,9	
1997	13,0	15,2	27,6	
2001	13,3	15,9	29,5	22,7
2003				
2005				22,7
2006	13,7	16,8	32,1	
2009				18,9
2011	13,3	16,1	32,7	
2013				23,4

Iturriak: 2001., 2003. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz Soziolinguistika Klusterrak egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik* hartu ditugu. Gainerako datu guztietarako iturria: *Euskal Herriko Hizkuntza-erabileraren kale-neurketa* 1989 (EKB), 1993 (EKB), 1997 (EKB), 2001 (SEI), 2006 (Soziolinguistika Klusterra) eta 2011 (Soziolinguistika Klusterra).

5 ZONALDEKAKO EMAITZAK

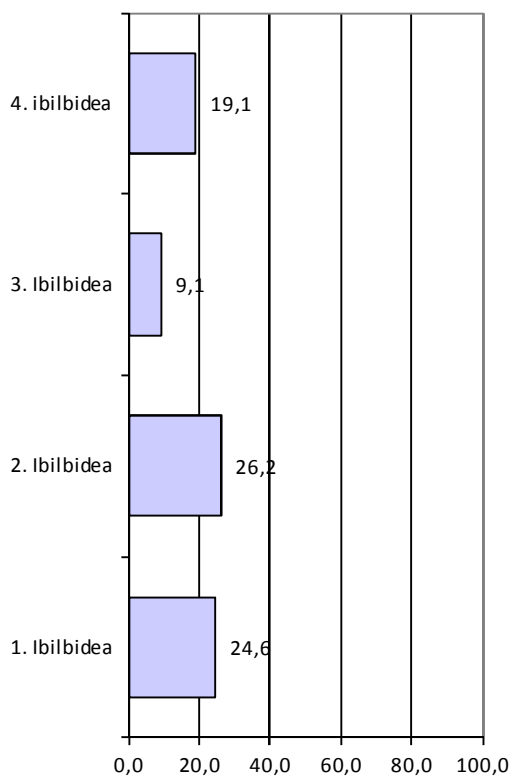
Herritarrek leku publikoetan zer hizkuntza erabiltzen duten neurtzea xede izanik, herriko bizitza soziala gertatzen den zonaldeetan egin dugu behaketa. Zonalde horiek zehazteko, udalerriko herritarren harreman-gune nagusiak non kokatzen diren zehaztu ohi da, eta behin zonalde horiek definitu ostean, bakoitzaren barruan zer ibilbideri jarraitu behar zaion erabaki, Udaleko teknikariek elkarlanean. Urretxu-Zumarragan kasuan, lau eremutan banatu dugu udalerria. Emaitzak taula eta grafiko honetan aurkezten ditugu, eta bertan ikus dezakegun bezala, batez bestekoaren pare (bat eta hiru puntu gora) entzun dugu 1. Ibilbidean eta 2. ibilbidean. Batez bestekoaren azpitik 4. Ibilbidean eta 3. Ibilbidean. Azken honetan erabilera %9,1ekoa besterik ez da izan. Kontuan hartu behar dugu, dena den, ibilbide horretan elkarrizketa gutxi entzun ditugula (427 lagun).

5. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ZONALDEAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

	GUZTIAK	1. Ibilbidea	2. Ibilbidea	3. Ibilbidea	4. Ibilbidea
Euskaraz	23,4	24,6	26,2	9,1	19,1
Gaztelaniaz	74,1	72,5	70,6	90,9	80,1
Beste hizkuntzetan	2,5	2,9	3,2	-	0,9
GUZTIRA Oinarria (kasu kolpuruak)	100,0 (5206)	100,0 (1876)	100,0 (2290)	100,0 (427)	100,0 (613)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

I. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ZONALDEAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (EUSKARAZ, %)

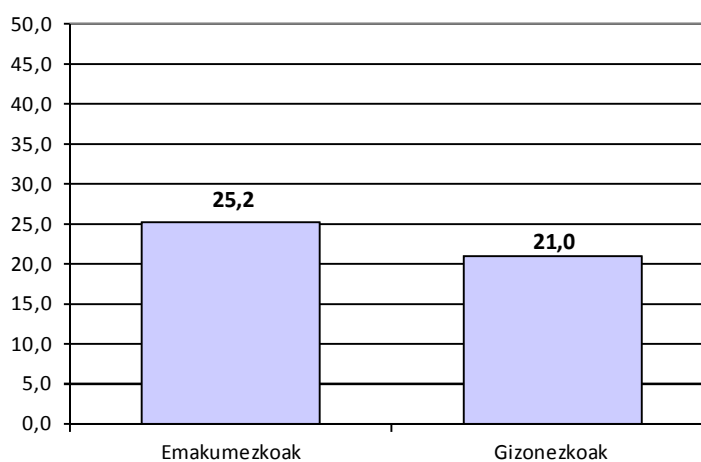
Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.*

6 HIZTUNEN EZAUGARRIEN ARABERAKO DATUAK

6.1 Sexuaren araberako emaitzak

Emakumezkoek gizonezkoek baino gehiago hitz egiten dute euskaraz, baina aldea ez da handia; lau puntu goitik dago emakumezkoen euskararen erabilera.

J. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabilerearen kale-neurketa, 2013.*

6. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

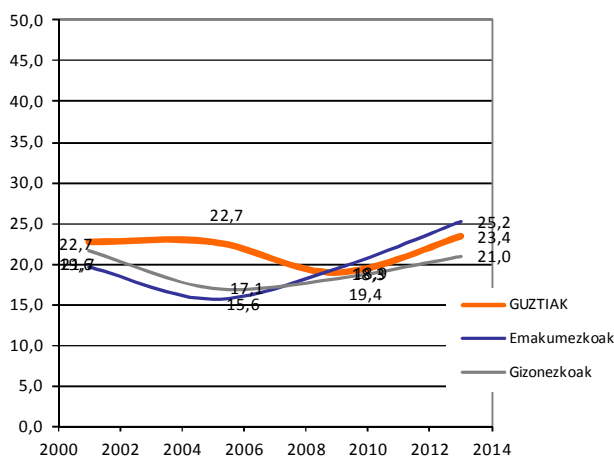
	GUZTIAK	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Euskaraz	23,4	25,2	21,0
Gaztelaniaz	74,1	73,1	75,4
Beste hizkuntzetan	2,5	1,7	3,6
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
Oinarria (behatutako solaskideak)	(5206)	(2932)	(2274)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.*

6.2 Sexuaren araberako bilakaera

Azken bi neurketetan joera bera atzeman dugu: bai 2009an eta bai 2013an hitzuna emakumezkoa denean euskara gehiago entzun dugu gizonezkoa denean baino. Aurreko neurketetan, aldiz, gizonezkoen erabilera emakumezkoenaren aurretik zegoen, nahiz eta aldea puntu bakarrekoa izan. Oro har, neurraldi guztietan hitzuna emakumezkoa izan ala gizonezkoa izan aldea oso txikia izan da, alde handiena azken neurketa honetan dugu, esan bezala emakumezkoen erabilera lau puntu aurretik baitago.

K. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013 (EUSKARAZ, %)

Iturriak: 2001., 2005, 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik* hartu ditugu. SEIk egin zuen 2001ekoa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2005ekoa, 2009ekoa, eta 2013koa.

7. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SEXUAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013
(EUSKARAZ, %)

	GUZTIAK	Emakumezkoak	Gizonezkoak
2001	22,7	19,6	21,7
2005	22,7	15,6	17,1
2009	18,9	19,4	18,3
2013	23,4	25,2	21,0

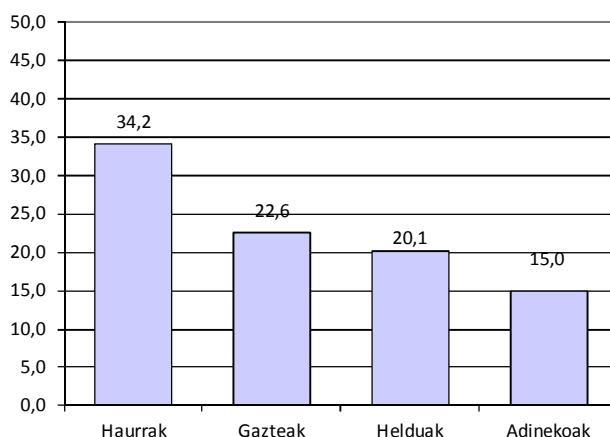
Iturriak: 2001., 2005, 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik* hartu ditugu. SEIk egin zuen 2001ekoa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2005ekoa, 2009ekoa, eta 2013koa.

6.3 Adinaren arabera emaitzak

Alde esanguratsuak antzematen dira hizkuntza-portaera adinaren arabera aztertuz gero. Datuak ikusita, joera argia antzematen da Urretxu-Zumarragan: zenbat eta belaunaldi gazteagokoak izan, orduan eta gehiago erabiltzen dute euskara. Horrela, haurrak (2-14 urte) dira euskara gehien erabiltzen dutenak: 2013ko neurketan, Urretxu-Zumarragan behatutako haurren %34,2 ari ziren euskaraz. Ondoren, gazteak ditugu (%22,6 euskaraz). Atzetik datoz helduak (%20,1eko erabilera) eta, azkenik, adinekoak (%15,0).

Nabarmentzekoa da, dena den, haurren erabilera eta gazteen erabileraren artean dagoen aldea, ia hamabi puntukoa hain zuzen.

L. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

8. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

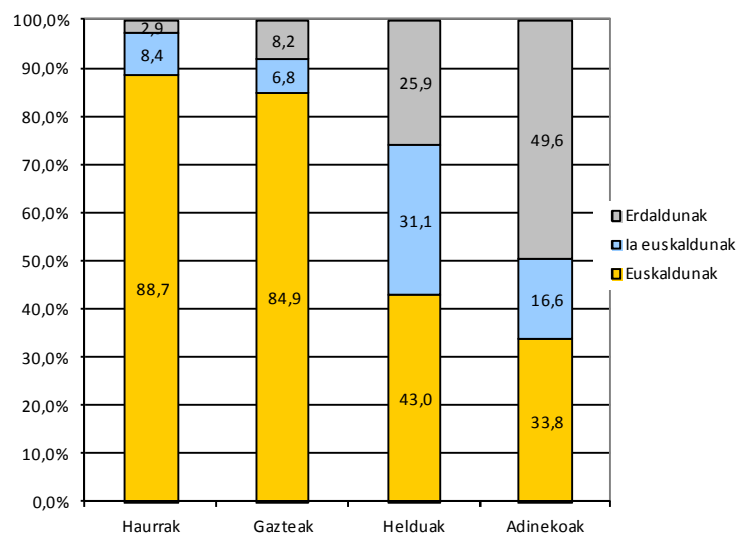
	GUZTIAK	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
Euskaraz	23,4	34,2	22,6	20,1	15,0
Gaztelaniaz	74,1	63,0	74,3	76,8	84,5
Beste hizkuntzetan	2,5	2,8	3,1	3,0	0,5
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Oinarria (behatutako solaskideak)	(5206)	(1452)	(327)	(2563)	(864)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

Adinaren araberako hizkuntza-portaera hori bat dator Euskal Herria osotasunean harturik gaur egun antzematen denarekin: haurrek erabiltzen dute gehien euskara, ondoren gazteek, gero helduek eta, azkenik, adinekoek. Esan beharrik ez dago, belaunaldi berriak etorkizunaren aitzindari eta aurrerapen diren heinean, banaketa hori dela egokiena euskara berreskuratzeko.

Horrek guztiak, jakina, zerikusi zuzena du batzuen eta besteen hizkuntza-gaitasunarekin, belaunaldi berriak baitira euskaldunenak Euskal Herriko zonalde askotan, baita Urretxu-Zumarragan bertan ere. Taula eta grafiko honetan ikus daitekeenez, alde handiak daude herritarren hizkuntza-gaitasunean, adinari erreparatuta. EUSTATen datuen arabera, euskaldunak %33,8 dira Urretxu-Zumarragako adinekoen artean eta %43,0 helduen artean. Gazteen artean, berriz, hamarretik zortzi baino gehiago dira euskaldunak (%84,9), eta haurren artean, berriz, ia bederatzi (%88,7). Horiek horrela, ez da harritzekoa belaunaldi berriek euskara gehiago erabiltzea, oro har, zaharragoek baino.

M. GRAFIKOA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2006 (%)

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011. Urretxuko eta Zumarragako datuak batu egin dira.

9. TAULA: EUSKARAZKO HIZKUNTZA-GAITASUNA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2011

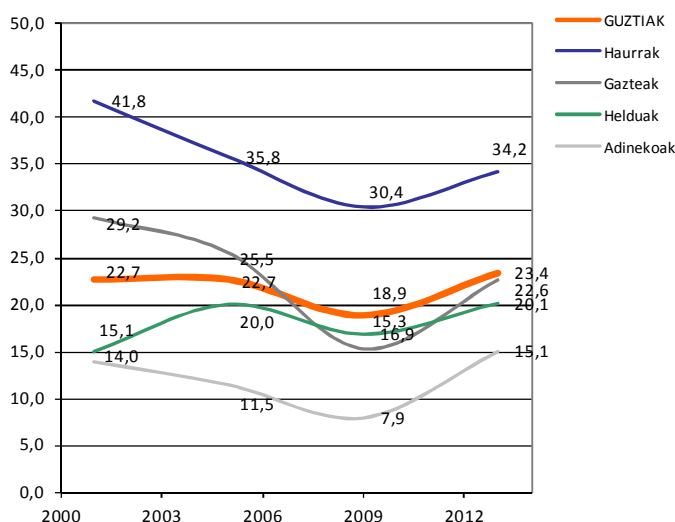
	GUZTIAK	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
	(kop.)	(kop.)	(kop.)	(kop.)	(kop.)
Euskaldunak	8.216	1.781	1.205	4.002	1.228
la euskaldunak	3.766	168	97	2.899	602
Erdaldunak	4.385	59	117	2.409	1.800
GUZTIAK	16.367	2.008	1.419	9.310	3.630
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Euskaldunak	50,2	88,7	84,9	43,0	33,8
la euskaldunak	23,0	8,4	6,8	31,1	16,6
Erdaldunak	26,8	2,9	8,2	25,9	49,6
GUZTIAK	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Iturria: EUSTAT, Biztanleriaren eta Etxebizitzaren Estatistika, 2011. Urretxuko eta Zumarragako datuak batu egin dira.

6.4 Adinaren araberako erabileraren bilakaera

Oraingo taula eta grafikoan, adinaren araberako euskararen kale-erabilerak izan duen bilakaeraren datuak aurkeztuko ditugu. Azpimarragarria da haurren eta gazteen adin taldeetan erabilerak behera egin duela lehenengo neurketatik hona. Helduen adin taldean erabilerak gora egin du, eta adinekoen taldean erabilerak ez du aldaketa handirik izan (puntu bat besterik ez du egin gora). Oro har, deskribatutako bilakaera honek ez du bat egiten ohiko joerarekin, izan ere, normalean erabilerak haurretan eta gazteetan gora egin baitu azken urteotan. Kontuan hartzeko gertaera da, eta aurrera begira jarraipena egitea merezi duena.

N. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013 (EUSKARAZ, %)

Iturriak: 2001., 2005, 2009. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik hartu ditugu. SEIk egin zuen 2001ekoa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2005ekoa, 2009ekoa, eta 20013koa.

10. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, ADINAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013 (EUSKARAZ, %)

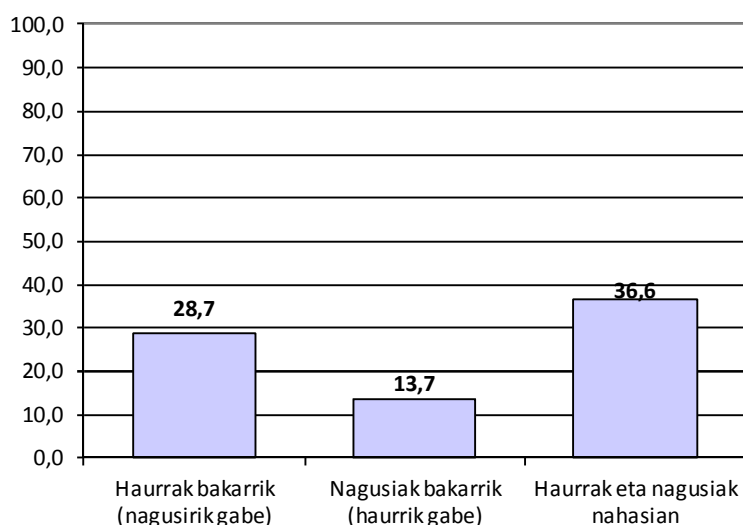
	GUZTIAK	Haurrak	Gazteak	Helduak	Adinekoak
2001	22,7	41,8	29,2	15,1	14,0
2005	22,7	35,8	25,5	20,0	11,5
2009	18,9	30,4	15,3	16,9	7,9
2013	23,4	34,2	22,6	20,1	15,1

Iturriak: 2001., 2003. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketetatik hartu ditugu. SEIk egin zituen 2001ekoa eta 2003koa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2013koa.

6.5 Euskararen erabilera eta haurren presentzia

Nola aldatzen da hizkuntzen erabilera solas-taldea era batekoa edo bestekoa izan? Zehazki, haurrak eta nagusiak (gazte, heldu zein adindu) elkarrekin nahasian aritu edo ez, horrek ba al du eraginik hizkuntza baten edo bestearen aldeko hautuan? Galdera horiei erantzuten laguntzeko informazioa aurkezten dugu honako grafiko eta taula hauetan.

O. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

Datuak ikuspegi horretatik aztertuta, argi geratzen da zein den joera nagusia: hizkuntza-portaerak aldatu egiten dira solas-taldearen osaeraren arabera. Zehazki, nagusiek, euren artean ari direnean (haurrik gabe), askoz ere gutxiago erabiltzen dute euskara, haurrekin ari direnean baino. Horrela, nagusien arteko kale-elkarrizketen artean hamarretik bira ez dira iristen euskarazkoak (%13,7). Haurrekin ari direnean, berriz, 36,6ra igotzen da kopuru hori (mintzo dena nagusia bera denean, zertxobait jaisten da erabilera, %30,0ra).

Haurren kasuan, berriz, euren artean soilik ari direnean hamar elkarrizketetatik ia hiru euskaraz dira (%28,7) eta nagusiekin ari direnean ia lau euskaraz dira (%36,6), azken elkarrizketa mota hauetan euskararen erabilera areagotzen da mintzo dena haur bat den kasuetan (%42,9).

11. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

	GUZTIAK	Haurrak bakarrik (nagusirik gabe)	Nagusiak bakarrik (haurrik gabe)	Haurrak eta nagusiak nahasian	Nagusia hitz egiten	Haurra hitz egiten
Euskaraz	23,4	28,7	13,7	36,6	30,0	42,9
Gaztelaniaz	74,1	69,6	83,8	60,4	67,6	53,7
Beste hizkuntzetan	2,5	1,9	2,5	2,9	2,4	3,4
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Oinarria (behatutako solaskideak)	(5.206)	(595)	(2.807)	(1.804)	(873)	(931)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.

Laburtuz, beraz, nagusiek askoz gehiago erabiltzen dute euskara hurrekin daudenean, nagusi artean soilik daudenean baino. Haurrek portaera hori nolabait errepikatzen dute, euskararen erabilera altuagoa baita nagusiekin elkartzen direnean eta beraiek hitz egiten dutenean (%42,9), adin bereko haurren artean daudenean baino (%28,7).

Nagusien portaera horretan zerikusia izango du, batetik, haurren artean euskaldun gehiago izateak. Hots, nagusi euskaldunak errazagoa izango du hurrekin euskaraz aritzea, beste nagusiekin baino (horien artean gehiago baitira euskaraz ez dakitenak).

Jokabide edo portaera hori ulertzeko, ohituren pisua ere aintzat hartu behar da, erdaraz hitz egiteko ohituraren pisua, alegia. Horretaz gain, azkenik, nagusi euskaldun askoren hizkuntza-gaitasun nola-halakoak ere izango du honetan zerikusirik. Urretxu-Zumarragako nagusi euskaldun asko gaztelaniaz hobeto moldatuko dira euskaraz baino, hobeto adieraziko dute esan nahi dutena hizkuntza horretan, eta askotan horixe izango da euren hautu praktikoa. Zeharka bada ere, beraz, hizkuntza-gaitasunean ahulgune bat dagoela adieraziko ligukete

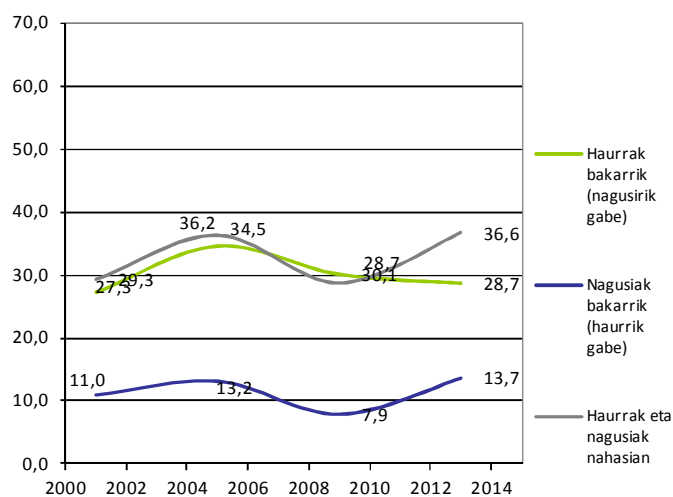
datu horiek. Urretxu-Zumarragako hainbat nagusi euskaldunek, euskaraz hitz egiteko gai izanda ere, badirudi zailtasunak dituztela esan nahi dutena euskaraz ondo, azkar eta adierazkortasunez adierazteko orduan.

Nagusien artean erdarara jotzeko ohitura duten Urretxu-Zumarragar euskaldun horietako askok, ordea, badirudi hurrengo belaunaldiei euskara transmititzearen aldeko kontzientzia badutela. Eta horregatik, nagusien artean daudenean ez bezala, haurrei euskaraz hitz egingo dietela.

6.6 Erabilera eta haurren presentzia: bilakaera

Bilakaera aztertuz, esan dezakegu 2013ko datuekin azaldu dugun errealitatea ez dela berri-berria Urretxu-Zumarragan. Aurreko neurketetan jasotako datuek, oro har, oinarritzko joera bera erakusten dute: nagusiek, haurrik gabe ari direnean, nabarmen gutxiago egiten dute euskaraz.

P. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013 (EUSKARAZ, %)

Iturriak: 2001., 2003. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabilerearen kale neurketetatik* hartu ditugu. SEIk egin zituen 2001ekoa eta 2003koa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2013koa.

12. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERAREN BILAKAERA, SOLAS-TALDEAREN OSAERAREN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2001-2013. EUSKARAZ (%)

	2001	2005	2009	2013
Haurrak bakarrik (nagusirik gabe)	27,3	34,5	30,1	28,7
Nagusiak bakarrik (haurrik gabe)	11,0	13,2	7,9	13,7
Haurrak eta nagusiak nahasian	29,3	36,2	28,7	36,6

Iturriak: 2001., 2003. eta 2013. urteetako datuak Udalaren eskariz egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale neurketetatik hartu ditugu*. SEIk egin zituen 2001ekoa eta 2003koa, eta Soziolinguistika Klusterrak 2013koa.

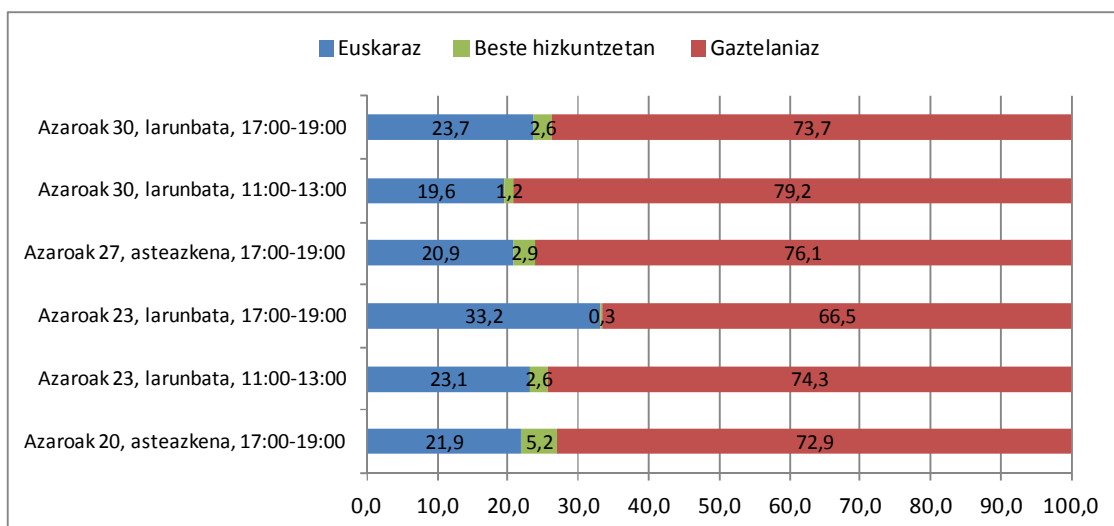
6.7 Neurketa-egunen araberako emaitzak

Metodologia atalean azaldu bezala, sei neurralditan egin dugu 2013ko *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa*. Taula eta grafiko honetan neurraldi edo neurketa-egunen araberako datuak aurkeztu ditugu. Ikus daitekeen bezala, aldeak ez dira oso handiak neurraldien emaitzetan.

13. TAULA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, NEURRALDIEN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013

	Euskaraz	Gaztelaniaz	Beste hizkuntzetan	GUZTIRA	Oinarria (behatutako solaskideak)
Azaroak 20, asteazkena, 17:00-19:00	21,9	72,9	5,2	100,0	(790)
Azaroak 23, larunbata, 11:00-13:00	23,1	74,3	2,6	100,0	(1.152)
Azaroak 23, larunbata, 17:00-19:00	33,2	66,5	0,3	100,0	(681)
Azaroak 27, asteazkena, 17:00-19:00	20,9	76,1	2,9	100,0	(967)
Azaroak 30, larunbata, 11:00-13:00	19,6	79,2	1,2	100,0	(805)
Azaroak 30, larunbata, 17:00-19:00	23,7	73,7	2,6	100,0	(811)

E. GRAFIKOA: HIZKUNTZEN KALE-ERABILERA, NEURRALDIEN ARABERA. URRETXU-ZUMARRAGA, 2013 (EUSKARAZ, %)

Iturria: Soziolinguistika Klusterra, *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013.*

7 DATU NAGUSIEN IRAKURKETA (LABURPENA)

Hona hemen 2013. urteko udaberrian, Urretxu-Zumarragako Udalaren eskariz, Soziolinguistika Klusterrak egindako *Urretxu-Zumarragako hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2013* ikerketaren ondorio nagusiak, labur-labur:

- Behatutako elkarrizketen artean euskarazkoak %23,4 izan dira.
- Erabilera bere horretan dago azken hamabi urteotan. Lehen neurketan, 2001ean, %22,7koa izan zen erabilera eta hamabi urte beranduago %23,4koa da. Batetik besterako aldea ez da puntu batera iristen. Nabarmentzekoa da, dena den, 2009an ia lau puntu gutxiagoko erabilera jaso genuela, baina azken neurketan gora egin du emaitza orokorrak, eta esan bezala, 2001ean jasotako erabilera-datu bera izan dugu.
- Lau zonalde neurtu ditugu. Batez bestekoaren pare entzun dugu 1. Ibilbidean (Gernikako arbola, Euskadi Plaza, Iparragirre) eta 2. Ibilbidean (Secundino Esnaola, Labeaga, Gernika, Legazpi). Batez bestekoaren azpitik 4. Ibilbidean (Eitza auzoa) eta 3. Ibilbidean (Leturiatarren Enparantza eta Izazpi auzoa). Azken honetan erabilera %9,1ekoa besterik ez da izan.
- Emakumezkoek gizonezkoek baino gehiago hitz egiten dute euskaraz, baina aldea ez da handia; lau puntu goitik dago emakumezkoen euskararen erabilera.

- Datuak adinaren arabera aztertuta, joera argia antzematen da Urretxu-Zumarragan, 2013ko neurketako datuen arabera: zenbat eta belaunaldi gazteagokoa izan, orduan eta gehiago erabiltzen dute euskara. Horrela, haurrak (2-14 urte) dira euskara gehien erabiltzen dutenak: 2013ko neurketan, Urretxu-Zumarragan behatutako haurren %34,2 aritu dira euskaraz. Ondoren, tarte handiarekin gazteak ditugu (%22,6 euskaraz). Antzeko erabilera dute helduek (%20,1) eta, azkenik, adinekoek (%15,0). Aldeak, hortaz, handiak dira, haurren erabilera-tasak adinekoen erabilera bikoizten du.
- 2013ko neurketaren arabera, nagusiek, gehiago erabiltzen dute euskara haurrekin daudenean, nagusi artean soilik daudenean baino. Zeharka bada ere, Urretxu-Zumarragako hainbat euskaldunen hizkuntza-gaitasun nola-halakoaren berri eta hurrengo belaunaldiei euskara transmititzeko borondatearen berri ematen digu datu horrek.

Haurrek jokabide hori nolabait errepikatzen dute, euskararen erabilera altuagoa baita nagusiekin elkartzen direnean eta beraiek hitz egiten dutenean, adin bereko haurren artean daudenean baino.

Aurreko neurketetan (2001, 2005, eta 2009) jasotako datuek, oro har, oinarrizko joera bera erakusten dute: nagusiek, haurrik gabe ari direnean, nabarmen gutxiago egiten dute euskaraz.